

„Transformacje. Nowoczesność w III RP”

„Transformacje. Nowoczesność w III RP” to wystawa, która stanowi zwieńczenie cyklu „4 x nowoczesność”, realizowanego w Muzeum Narodowym w Krakowie od 2021 roku. W jego ramach odkrywamy różnorodne sposoby rozumienia nowoczesności w polskiej sztuce, architekturze i dizajnie od przełomu XIX i XX wieku po współczesność. Ekspozycja otwierająca się 20 grudnia prezentuje fenomen rewizji idei nowoczesności i jej tytułowej transformacji po 1989 roku. Stanowi okazję do refleksji nad sztuką ostatnich 35 lat, na tle wielkich zmian społecznych, politycznych i technologicznych. To wydarzenie, które przedstawia dynamikę, złożoność i wielość współczesnej kultury.

Wystawę rozpoczyna fenomen **postmodernizmu**, stanowiący w pierwszym okresie po 1989 roku punkt odniesienia dla procesu transformacji. Postmodernizm negował dotychczasowe doktryny, łamał konwencje i manifestował się w niepojętej różnorodności form. Podważał ideę nieograniczonego postępu, geometrycznej i minimalistycznej estetyki czy wartość myślenia utopijnego. Był to czas, gdy odzyskana wolność, zarówno artystyczna, jak i społeczna, pozwalała na eksperymentowanie z nowymi ideami. Inspiracji szukano w nowoczesnym kanonie funkcjonalizmu, interesowano się m.in. innością, przekraczaniem tabu, kulturą popularną czy kiczem.

Kolejna część wystawy pokazuje, że dekadę później scenę artystyczną zdominował odczytany na nowo modernizm, nazywany przez nas **neomodernizmem**. Zyskała praktyczność, prostota form, minimalizm i oszczędność. W polskiej architekturze i projektowaniu neomodernizm pozostaje dominującym nurtem, łączącym nowoczesne technologie i materiały z potrzebami współczesnych użytkowników. W sztuce natomiast na nowo odkryto tradycję awangardową, kierując się zarówno ku abstrakcji i surrealizmowi, jak i ku działaniom o wymiarze społecznym.

Wielość - ostatnia część wystawy to refleksja nad szansami i zagrożeniami, jakie niesie ze sobą projekt modernistyczny. Obiekty sztuki są tu komentarzem i refleksją wobec historii modernizmu, w tym jej alternatywnych wersji, a także problemów stwarzanych przez współczesność. W tej części wystawy znalazły się dzieła, w których artyści podejmują tematy związane z cyfryzacją, zmianami w sposobie życia, kształtowaniem przestrzeni prywatnej i publicznej, emancypacją, a także

dialogiem z naturą - zjawiskiem zyskującym na znaczeniu w ostatnich latach w kontekście rozwoju ekologicznych i zrównoważonych rozwiązań w architekturze. Świat sztuki wchodzi zarówno w dialog, ale i pokazuje odmienne perspektywy na powyższe kwestie. Ten wielogłos jest bogactwem współczesności, który na wystawie chcemy zaprezentować.

„Zaproponowane wyżej kategorie opisujące czasy transformacji pozostają ze sobą w dynamicznej relacji, a ich wzajemne zależności warunkują ich współczesne odczytanie. (...) Najistotniejszym wyzwaniem pozostaje więc takie moderowanie współczesnej polifonii, aby budować nie antagonizmy, lecz przestrzeń wspólną, wspierając i zbiorową, i jednostkową emancypację, tak aby ich nie przeciwstawiać. Istotną kwestią jest docenienie faktu, że nie istnieje jeden obowiązujący wzorzec nowoczesności, do którego trzeba dojrzewać i który należy w całości przyjmować. Uniwersalne pryncypia nowoczesności, jeżeli mają zostać z pożytkiem zaakceptowane, muszą wpisać się w partykularyzmy kulturowe i tylko przez nie mogą się wyrażać. Sztuka, architektura i dizajn odgrywają w tym procesie istotną rolę, budując przestrzeń takiej polifonicznej i konsensualnej debaty, co chce pokazać nasza wystawa, podsumowująca trzy dekady transformacji i poszukiwania nowych formuł nowoczesności” - pisze w katalogu do wystawy jej pomysłodawca prof. dr hab. Andrzej Szczęsny, Dyrektor Muzeum Narodowego w Krakowie.

Na ekspozycji znajdą się prace najważniejszych polskich artystek i artystów, projektantów i projektantek działających po 1989 roku, z których większość zostanie zaprezentowana po raz pierwszy w Muzeum Narodowym w Krakowie. Wystawa, zwraca uwagę na kluczowe problemy czasów transformacji, pokazując zarówno dzieła będące emblematem czasów III RP, jak i prace mniej znane, nieprezentowane dotąd szerzej w polskich muzeach. Na ekspozycji znalazło się niespełna 350 eksponatów, pochodzących ze zbiorów publicznych, prywatnych oraz wypożyczonych od samych twórców. Można tu zobaczyć m.in. obrazy, rzeźby, instalacje, grafiki, fotografie czy filmy. Za pomocą makiet, planów i rysunków można obcować z architekturą. Są także liczne obiekty rzemiosła artystycznego, przedmioty codziennego użytku, meble i moda.

W ramach serii „4 x nowoczesność” odbyły się dotąd wystawy: „Polskie style narodowe 1890-1918” (2021), „Nowy początek. Modernizm w II RP” (2022) i „Nowoczesność reglamentowana. Modernizm w PRL” (2023).

Całą serię wystawienniczą, jak i ostatnią wystawę Honorowym Patronatem objął Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Andrzej Duda. Powstanie wystawy było możliwe dzięki dofinansowaniu ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

WYSTAWA „TRANSFORMACJE. NOWOCZESNOŚĆ W III RP”

Miejsce: MNK Gmach Główny

Czas trwania: 20.12.2024-18.05.2025

Godziny trwania:

poniedziałek: nieczynne

wtorek-niedziela: 10.00-18.00

Zespół kuratorski: prof. dr hab. Czesława Frejlich, Alicja Kilijańska, Joanna Regina Kowalska, Agata Małodobry, prof. dr hab. Andrzej Szczerski, dr Katarzyna Uchowicz

Koordinacja: Katarzyna Pawłowska

Projekt aranżacji wystawy: Magdalena Bujak

**Wystawa pod Patronatem Honorowym Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
Andrzeja Dudy**

**Realizację wystawy czasowej „Transformacje. Nowoczesność w III RP” z cyklu
„4 x nowoczesność” dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa
Narodowego**

Mecenas MNK: PGE Polska Grupa Energetyczna

Partnerzy Strategiczni MNK: PZU, Totalizator Sportowy

Partnerzy MNK: Cechini Muszyna, Wawel S.A.

Partnerzy wystawy: ZUE S.A., Narodowe Archiwum Cyfrowe, Bizzarto

Partner promocyjny: AMS

Partnerzy medialni: Onet, Polskie Radio, Radio Kraków, Radio Kraków Kultura,
Architektura & Biznes, Dziennik Polski, Twój Styl, WhiteMAD, Notes na 6 tygodni,
TVP 3 Kraków

MNK Media:

Izabela Rak

irak@mnk.pl

tel. kom. 695 981 817

Stażystka ds. PR:

Aleksandra Suchońska

asuchonska@mnk.pl

tel. kom. 696 083 218